

چه بنشستی در آن گوشه چرا خرم نمی‌گرددی

عالم ذریه نسل خردسال یا عالم ذر

معنی ذریه: فرزندان خردسال

مولانا « دیوان شمس » غزلیات «

غزل شماره ۲۵۰۰

چه بنشستی در آن گوشه چرا خرم نمی‌گرددی

مگر تو فکر میجویی که جز بر غم نمی‌گرددی

چو آمد موسی عمران چرا از آل فرعون

چو آمد عیسی خوش دم چرا همدم نمی‌گرددی

چو با حق عهدها بستی ز سستی عهد بشکستی

چو قول عهد جانبازان چرا محکم نمی‌گرددی

میان خاک چون موشان به هر مطبخ رهی سازی

چرا مانند سلطانان بر این طارم نمی‌گرددی

چرا چون حلقه بر درها برای بانگ و آوازی

چرا در حلقه مردان دمی محرم نمی‌گرددی

چگونه بسته بگشاید چو دشمن دار مفتاحی

چگونه خسته به گردد چو بر مرهم نمی‌گرددی

سر آنگه سر بود ای جان که خاک راه او باشد

ز عشق رایتش ای سر چرا پرچم نمی‌گرددی

چرا چون ابر بی باران به پیش مه ترنجیدی

چرا همچون مه تابان بر این عالم نمی‌گرددی

قلم آن جا نهد دستش که کم بیند در او حرفی

چرا از عشق تصحیحش تو حرفی کم نمی‌گرددی

گلستان و گل و ریحان نروید جز ز دست تو

دو چشمه داری ای چهره چرا پر نم نمی‌گرددی

چو طوافان گردونی همی‌گردند بر آدم

مگر ابلیس ملعونی که بر آدم نمی‌گرددی

اگر خلوت نمی‌گیری چرا خامش نمی‌باشی

اگر کعبه نه ای باری چرا زمزم نمی‌گرددی

به عقیده اسلام عالم ذر یا روز آلت، زمانی است که خدا پیمانی از انسان برای گواهی دادن بر یگانگی خود گرفته است. [۱]
در آیه ۱۷۲ سوره اعراف به پیمان خداوند از انسان در عالم ذر اشاره شده است:

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ

و (به یاد آر) هنگامی را که پروردگارت از صلب بنی آدم نسلشان را پدیدآورد، و آنان را (در ارتباط با پروردگاری خود) بر خودشان گواه گرفت و فرمود: (آیا من پروردگار شما نیستم؟ انسان‌ها با توجه به وابستگی وجودشان و وجود همه موجودات به پروردگاری و ربوبیت حق گفتند: آری، گواهی دادیم. پس اقرار به پروردگاری خود را در این دنیا از شما گرفتیم تا روز قیامت نگوئید: "ما از این (حقیقت آشکار و روشن) بی‌خبر بودیم)

در واقع زمانی که شما در عالم ذر احضار میشوید از شما پیمانی گرفته میشود که اعم از سرنوشت و دین و حتی ...

عالم ذر در قرآن ویرایش

در قرآن، سخن از پیمانی عظیم که خداوند از انسانها گرفته است به میان آمده.

قرآن: وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ. «پس به یادآور زمانی را که پروردگارت از پشت فرزندان آدم، ذریه آنها را بر گرفت و آنان را گواه بر خویشتن ساخت و گفت: آیا من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: آری، گواهی می‌دهیم. برای اینکه در روز رستاخیز نگوئید ما از این غافل بودیم.» [۲]

وجه تسمیه کلمات ویرایش

به این دلیل که در این آیه سخن از ذریه که به معنی فرزندان خردسال است به میان آمده، این آیه را ذر نامیده‌اند و به خاطر کلمه أَلَسْتُ به پیمان الست معروف شده است. [۳]

مرا عهدیست با شادی که شادی آن من باشد

مرا قولیست با جانان که جانان جان من باشد

به خط خویشتن فرمان به دستم داد آن سلطان

که تا تختست و تا بختست او سلطان من باشد

اگر هشیار اگر مستم نگیرد غیر او دستم

وگر من دست خود خستم همو درمان من باشد

مرا عهدیست با شادی که شادی آن من باشد

زهی حاضر زهی ناظر زهی حافظ زهی ناصر

زهی حاضر زهی ناظر زهی حافظ زهی ناصر

زهی حاضر زهی ناظر زهی حافظ زهی ناصر

زهی الزام هر منکر چو او برهان من باشد

چو او برهان من باشد